

HƯỚNG DẪN CHẤM THI

I. HƯỚNG DẪN CHUNG

1. Lưu ý về đề thi

Đề bài gồm 02 câu, dựa trên việc đọc hiểu ngữ liệu đề bài cung cấp, thí sinh cần đáp ứng các yêu cầu cơ bản ở mỗi câu như sau:

+ Câu 1 nhằm kiểm tra những hiểu biết và kỹ năng làm bài nghị luận xã hội;

+ Câu 2 nhằm kiểm tra kiến thức văn học và kỹ năng làm bài nghị luận văn học, yêu cầu đề bao hàm cả kiến thức cơ bản (*về sự sáng tạo và tái sáng tạo trong văn học*) và kiến thức nâng cao (*sự linh hoạt, tính biến đổi (khả biến) trong sáng tạo và khả năng tạo ra những phiên bản khác nhau của cái tôi tác giả*) để phân loại thí sinh, chọn được thí sinh có năng lực đáp ứng nhu cầu đào tạo chuyên Văn.

2. Lưu ý về cách chấm

- Dựa trên hướng dẫn cụ thể, giám khảo đánh giá linh hoạt nội dung và kỹ năng làm bài của học sinh. Cần khuyến khích những thí sinh:

+ Làm bài có cảm xúc, diễn đạt tốt; trình bày vấn đề một cách có hệ thống, lập luận chặt chẽ, lí lẽ sắc sảo, dẫn chứng đa dạng, tiêu biểu; bám sát yêu cầu của đề và có sức thuyết phục.

+ Có cách nhìn nhận vấn đề theo quan điểm riêng, có những tìm tòi, sáng tạo.

- Giám khảo không quy tròn điểm thành phần của từng câu và điểm của bài thi.

II. HƯỚNG DẪN CỤ THỂ

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I	Câu 1	VIẾT BÀI NGHỊ LUẬN XÃ HỘI	4,0
		Yêu cầu chung a. Đảm bảo yêu cầu cơ bản về cấu trúc bài nghị luận xã hội. b. Đảm bảo chuẩn chính tả và ngữ pháp tiếng Việt. Có cách hành văn mạch lạc, thuyết phục. c. Đánh giá cao <i>bài viết có cách lập luận hợp lý, thuyết phục, diễn đạt mạch lạc, hấp dẫn, dẫn chứng phong phú, có tính sáng tạo.</i>	1,0
		Giải thích và xác định đúng vấn đề cần bàn luận: - Thí sinh cần xác định vấn đề đề bài đặt ra dựa trên nội dung ngữ liệu đề bài cung cấp. - Giải thích đoạn trích được đề cập trong ngữ liệu để từ đó xác định vấn đề cần bàn luận, gồm: + Đoạn trích quan tâm tới một phương diện khác của khái niệm “can đảm” là chịu đựng âm thầm, một mình, tự tạo niềm vui để vượt qua nỗi buồn, tránh phát tán và trầm trọng hóa những cảm xúc tiêu cực. + Theo nhân vật kể chuyện, đó là “thứ can đảm ít người có được.”	0,5
		Bàn luận và chứng minh: <i>Thí sinh có thể đưa ra kiến giải riêng của mình, miễn là có cách lập luận và nêu dẫn chứng thuyết phục nhiều phương diện khác nhau của vấn đề. Có thể tham khảo gợi ý hướng giải quyết vấn đề sau:</i> - Việc lặng lẽ chịu đựng nỗi đau đớn là vấn đề chung của con người, thời đại nào cũng có:	1,0

		<ul style="list-style-type: none"> - Biểu hiện trong nghịch cảnh chung của dân tộc: những người mẹ, người vợ mất con, mất chồng; những thương binh thân thể không lành lặn; những người lính đã trải qua thanh xuân trong bom đạn... - Biểu hiện trong nghịch cảnh cá nhân: những người không may mất người thân, gia đình; những người lâm bạo bệnh,... - Con người cần có nghị lực, tinh thần lạc quan, vui vẻ để vượt qua những nỗi buồn, sự mất mát, hướng đến niềm vui sống trong treo. - Không biến nỗi buồn đau, mất mát của mình thành gánh nặng với người khác. 	
		<p>Liên hệ đến thế hệ “cột nhà”: Theo quan điểm của mình, thí sinh có thể đưa ra cách nhìn nhận khác nhau về hiện tượng xã hội này. Có thể tham khảo gợi ý như sau:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nhìn một cách tích cực, sự “cột nhà” là trạng thái lạc quan, hài hước, giảm bớt sự trầm trọng của vấn đề, giải phóng áp lực tâm lý. - Tuy nhiên, cũng có người hiểu khái niệm này theo cách nhìn có tính định kiến, đánh giá thế hệ trẻ thiếu nghiêm túc, hay bỡn cợt, xem nhẹ mọi vấn đề. - Như mọi thế hệ khác, “thế hệ cột nhà” cũng có những vấn đề và nỗi buồn riêng của thế hệ, bên cạnh những cảm xúc cá nhân. Vì vậy, ở những phương diện nhất định, việc “lặng lẽ mà chịu những cái khó chịu hàng ngày, lặng lẽ mà đau đớn khi nỗi đau đớn không tránh được, lấy nụ cười mà che đậy cái buồn riêng của mình,” chọn biểu hiện đùa cợt, có khuynh hướng tiếp cận vấn đề từ góc độ hài hước,... cũng là một kiểu “can đảm” đặc thù của thế hệ này. - Thế hệ “cột nhà” có thể phải chịu đựng sức ép tâm lý nặng nề: Nhìn sâu hơn, bên cạnh những vấn đề chung và riêng như trên, thế hệ trẻ còn đặc trưng bởi sự cạnh tranh khốc liệt (giữa con người và trí tuệ nhân tạo...) và trạng thái cô độc (kết nối rộng nhưng thiếu kết nối sâu...) - đều là những vấn đề mà các thế hệ trước không phải trải qua. - Việc chọn cách nhìn và cách ứng xử hài hước dưới sức ép của cuộc sống, việc tránh phát tán gánh nặng cá nhân, việc tự nhận mình “cột nhà” - theo nghĩa là không tự gán cho mình những cái nhãn giá trị lớn lao - là một sự “can đảm ít người có được.” 	1,0
		<p>Mở rộng, phản đề</p> <ul style="list-style-type: none"> - Khi con người cảm thấy những nỗi buồn khổ, đau đớn, mất mát vượt ngưỡng chịu đựng thì cũng cần chia sẻ với người khác để tìm kiếm cách giải tỏa, không nên đè nén, chịu đựng đến mức bị ức chế, giam mình trong sự cô độc và có nguy cơ rơi vào những xúc cảm tiêu cực. - Đồng thời, sự lạc quan thái quá cũng dễ khiến con người sa vào ảo giác, tự đánh lừa chính mình, trở nên chủ quan duy ý chí, không nhận thức được thực tại để xác định cách thế sống phù hợp. - Riêng với thế hệ trẻ, “cột nhà” không phù hợp với hoàn cảnh hoặc bị đẩy đến mức khiếm nhã, xâm phạm thể xác, tinh thần, làm tổn thương người khác, vi phạm quy tắc ứng xử là điều nhất định phải phê phán để chấn chỉnh. - Giá trị của các thế hệ không luôn tương đồng nhau. “Cột nhà” như một sự giải tỏa áp lực nên được tôn trọng, nên được xem như một trong những giá trị cá nhân chứ không nên có cái nhìn định kiến với thế hệ trẻ. 	0,5
		<p>VIẾT BÀI NGHỊ LUẬN VĂN HỌC</p>	6,0
II	Câu 2	<p>Yêu cầu chung</p> <p>a. Đảm bảo yêu cầu cơ bản về cấu trúc bài nghị luận văn học.</p> <p>b. Đảm bảo chuẩn chính tả và ngữ pháp tiếng Việt. Có cách hành văn mạch lạc, thuyết phục.</p> <p>c. Đánh giá cao bài viết có luận điểm mới mẻ, sáng tạo; cách lập luận hợp lý, thuyết phục; lối hành văn hấp dẫn, tinh tế, sắc sảo; có sự lựa chọn và phân tích dẫn chứng phù hợp với vấn đề đang giải quyết.</p>	1,0

	<p>Giải thích nhận định</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hai câu chuyện hoàn toàn khác nhau về chiếc mũi cà chua của Hoạ cho thấy với cùng một chất liệu hiện thực quen thuộc, nghệ thuật luôn có khả năng kỳ diệu là: + Làm mới hiện thực, dù hiện thực đã cũ mòn, giúp con người tái phát hiện một thế giới mới mẻ từ chính hiện thực cũ. Ví dụ: đề tài chiến tranh, mỗi nhà văn một góc tiếp cận khác nhau. + Làm phong phú hiện thực, vì cùng một chất liệu nhà văn có thể xây dựng thành những sản phẩm hoàn toàn khác nhau. Ví dụ: phản ánh cuộc sống của thị dân qua thơ ca, tản văn, tùy bút, truyện ngắn, tiểu thuyết, truyện ký, kịch,... - Từ đó, đặt ra vấn đề về: + Năng lực kể chuyện, năng lực sáng tạo và tái sáng tạo trong văn học nghệ thuật; + Sự linh hoạt, tính biến đổi (khả biến) trong sáng tạo; + Khả năng tạo ra những phiên bản khác nhau của cái tôi tác giả. 	1,0
	<p>Bàn luận và chứng minh: Đề có tính phân loại thí sinh, tùy theo mức độ đáp ứng yêu cầu đề về 03 luận điểm (tăng dần cấp độ khó) mà giám khảo có thể đánh giá bài viết.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bàn về sự sáng tạo và tái sáng tạo trong lĩnh vực văn học dựa trên chất liệu hiện thực:</i> + Hiện thực, bao gồm cả hiện thực khách quan lẫn hiện thực tâm lý bên trong, luôn là nguồn tư liệu dồi dào cho nhà văn khai thác. + Nhà văn chuyên nghiệp, tài năng luôn có khả năng phát hiện những điểm mới trên chất liệu hiện thực đã được sử dụng nhiều lần. <p><i>Ví dụ gợi ý:</i> Nguyễn Du tái sáng tạo dựa trên <i>Kim Vân Kiều truyện</i> của Thanh Tâm Tài Nhân để viết <i>Đoạn trường tân thanh</i> của Nguyễn Du; Chế Lan Viên, Tố Hữu, Trương Nam Hương viết những bài thơ lấy cảm hứng từ truyện Kiều của Nguyễn Du; cách tiếp cận khái niệm “quê hương” trong <i>Bài học đầu cho con</i> của Đỗ Trung Quân, <i>Quê hương</i> của Giang Nam, Tế Hanh; cách tái hiện mùa thu theo những góc nhìn khác nhau của Nguyễn Khuyến, Lưu Trọng Lư, Hữu Thỉnh, Xuân Quỳnh; Trần Dần viết hai bài thơ khác nhau, sử dụng hai thể thơ (lục bát và thất ngôn) để cùng diễn đạt ý tưởng về các vì sao, Lê Vĩnh Tài viết hai bài thơ khác nhau về cuộn len bằng thể lục bát và tự do,...</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bàn về sự linh hoạt, tính biến đổi (khả biến) trong sáng tạo:</i> + Ngoài sự tinh tế trong việc phát hiện những điểm mới trong chất liệu cũ, nhà văn có năng lực kể chuyện tài tình còn là người tìm được những góc tiếp cận khác nhau; sáng tạo được nội dung phong phú, mới mẻ, làm “sống lại” những câu chuyện cũ. + Điều này không chỉ phụ thuộc vào tài năng kể chuyện thiên bẩm mà còn có sự tham gia của sự trải nghiệm, chiều sâu suy tư, năng lực tưởng tượng, năng lực thẩm mỹ,... <p><i>Ví dụ gợi ý:</i> Harry Potter là một tập hợp những phiên bản thể kỷ 21 của các phù thủy và thế giới phép thuật trong truyền thống phương Tây; thần thoại Hy Lạp khi đi vào tác phẩm hiện đại như Sisyphus của Albert Camus; câu chuyện về hành trình thỉnh kinh của Đường Huyền Trang trong <i>Tây Du ký</i> của Ngô Thừa Ân, Lưu Quang Vũ viết <i>Hồn Trương Ba, da hàng thịt</i> và Nguyễn Dữ viết <i>Chuyện người con gái Nam Xương</i> từ các chuyện kể dân gian,...</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bàn về khả năng tạo ra những phiên bản khác nhau của cái tôi tác giả:</i> Sáng tạo cũng đồng thời là hành trình khám phá bản thân của nhà văn, tự tưởng tượng, soi chiếu, lý giải cái tôi ở các góc độ khác nhau và bằng các phương thức biểu đạt khác nhau. <p><i>Ví dụ gợi ý:</i> sự tự nhận thức về bản thân mình của Nguyễn Du và tạo ra những biểu đạt khác nhau của cái “tôi” trong <i>Truyện Kiều</i>, thơ chữ Hán của ông; sự chuyển đổi hình ảnh con người miền Tây vốn mang dấu vết của tác giả Nguyễn Ngọc Tư từ <i>Ngọn đèn không tắt</i> đến <i>Cánh đồng bất tận</i> và các tác phẩm tản văn của bà; sự sai biệt của Nam Cao trong truyện ngắn về người trí thức, người nông dân nghèo và truyện ngắn viết cho thiếu nhi, đặc biệt hình tượng nhân vật ông giáo có thể xem là những hình ảnh phản chiếu cái “tôi”</p>	3,0

	<p>của nhà văn; sự biến đổi đa dạng của cái “tôi” cô đơn, khát khao giao cảm của Xuân Diệu trong <i>Vội vàng</i>, <i>Giục giã</i>, <i>Lời kỹ nữ</i>, <i>Hi Mã Lạp Sơn</i>,...</p>	
	<p>Mở rộng, phản đề</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trong văn học nghệ thuật, không có chất liệu nào là cũ kỹ. - Mỗi lần sáng tạo, nhà văn lại tái tạo hiện thực và cái “tôi” cá nhân mình trong những sự phóng chiếu mới mẻ. - Từ khi AI bắt đầu tham gia vào lĩnh vực nghệ thuật, năng lực sáng tạo của con người càng nên được khuyến khích, nuôi dưỡng vì đây chính là một trong những ưu thế của con người trong thị trường lao động. 	1,0

- HẾT -